

MP 218Zk Dějiny právního myšlení – zkušební okruhy (letní semestr šk. r. 2007/2008)

I.

1. Pojem a základní struktura filosofie práva.
2. „Hard case“ (tzv. neobvyklý případ), vysvětlit pojem, rozdíl od tzv. soft case. Souvislost rozhodování o hard case a filosofií práva.
3. Pojem legitimacy práva.
4. Možná dělení pozitivněprávních učeních; společné vlastnosti teorií právního pozitivizmu
5. Typy pozitivněprávních učeních (Ota Weinberger)
6. Typy přirozenoprávních učeních.
7. Radbruchova formule.
8. Fuller a jeho koncepce přirozeného práva.
9. Dworkin a jeho koncepce přirozeného práva.
10. Právní pozitivismus 19. století: anglosaský proud (Bentham, Austin), evropský kontinentální proud (Bergbohm).
11. Ryzí nauka práva (Kelsen, Weyr).
12. Hartova koncepce právního pozitivizmu.
13. Distinkce mezi iusnaturalismem a právním pozitivizmem.
14. Alfred Verdross: teze institucionálního sejetí práva a morálky.
15. Institucionalistický právní pozitivizmus.
16. Třídění případů obsahového napětí mezi právem a morálkou.
17. Imperativ nezměnitelnosti materiálního ohniska ústavy (čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR) – metafyzický apendix pozitivního práva.
18. Zdroje, hlavní teze a nejvýznamnější představitelé pojmové jurisprudence.
19. Účel práva a účel v právu. (Jhering, Radbruch, Samuelson, individuální a kolektivní dobra, rozlišení z hlediska úhlu pohledu).
20. Právní realismus – role soudů při řešení otázky „Co je právo?“.
21. Poznatelnost účelů a předvedění interpreta. Kolize a hierarchie účelů.

II.

22. Kognitivistické a non-kognitivistické koncepce právní normy.
23. Platnost, druhy platnosti a problém kolize platností právní normy.
24. Teorie norem z ontologického hlediska.
25. Reprodukce, svoboda a moc: definiční východiska pojmu právní normy.
26. Znaký právních norem (genus proximum a differentia specifica).
27. Struktura právní normy.
28. Regulativ a regulativní věta.
29. Právně-normativní modalities (pojmy příkaz, zákaz).
30. Právně-normativní modalities (dovolení).
31. Bilaterální a unilaterální dovolení.
32. Právní norma jako příkaz.
33. Logické vymezování právních principů.
34. Obsahové vymezování právních principů.
35. Právní principy: Dworkin a Alexy (shodné a rozdílné znaky jejich koncepcí).
36. Kolize principů (zásada proporcionality).
37. Humova teze a problém pravdivosti norem.
38. Rozdíl mezi bytím a mětím.
39. Jörgensenovo dilema a jeho vyústění.
40. Pravdivost a význam pravdy v právu.
41. Kelsenovo pojetí pravdy ve vztahu k normě.
42. Problematika důkazu.
43. Kategorie úplnosti a rozpornosti v právu.

III.

44. Právní jazyk.
45. Právní hermeneutika – napětí mezi kognitivismem a decisionismem v aplikaci práva (škola volního práva, zájmová jurisprudenc vs. pojmová jurisprudenc).
46. Dworkin: „One Right Answer“ Theory.
47. Mezery v právu a jejich „vyplňování“.
48. Základní konstrukce právního argumentu.

49. Metody výkladu – řešení rozporu ve výsledku výkladu, docíleného jednotlivými výkladovými metodami.
50. Spravedlnost formální a materiální.
51. Spravedlnost a rovnost.
52. Spravedlnost a relativita morálky.
53. Zákonná a nadzákonná spravedlnost.
54. Rawls vs. Nozick, aneb společenská smlouva vs. neviditelná ruka.
55. Napětí mezi spravedlností a efektivností.
56. Spravedlnost obecná a individuální.
57. Spravedlnost jako kontextuální přiřazování dober a břemen.
58. Rovnost v spravedlnostním úsudku.
59. Spravedlnost jako dvojí rovnost (rovnost kontextu a rovnost obecností).
60. Spravedlnost a akceptovatelnost hledisek odlišování.
61. Hierarchie břemen a dober a míra jejich kongruence.
62. Spravedlnost jako předmět institucionální aktivity.
63. Spravedlnost jako výsledek, spravedlnost jako procedura.

Literatura ke zkoušce:

- Holländer, P. Filosofie práva. Aleš Čeněk : Dobrá voda. 2006.
- Holländer, P. Nástin filosofie práva. Praha : Všehrd, 2000.
- Weinberger, O. Norma a instituce (Úvod do teorie práva). Brno : Masarykova univerzita, 1995.
- Holländer, P. Ústavněprávní argumentace. Praha : Beck, 2003.
- Holländer, P. Materiální ohnisko ústavy a diskrece ústavodárce. Právník, č. 4, 2005, s. 313 – 336.
- Holländer, P. Logická hodnota „platnosti“ noriem ako možné riešenie Jörgensenovej dilemy? Právník, č. 3, 1993, s. 203 – 228.
- Knapp, V. Právní pojmy a právní terminologie. Bulletin Ústavu státní správy v Praze, č. 1, 1978.
- Knapp, V. Některé otázky tvorby tezauru automatizovaného systému právních informací (Poznámky o právním jazyku). Právník, č. 1, 1979, s. 56 – 74.
- Weyr, F. Úvod do studia právního (normativní theorie). Brno : Masarykova univerzita, 1994.

Doporučená literatura:

- Hart, H.L.A. Pojem práva. Přeložil Petr Fantys. Praha : Prostor, 2004,

- Dworkin, R. Když se práva berou vážně. Přeložil Zdeněk Masopust. Praha : OIKOYMENH, 2001.
- Fuller, L.L. Morálka práva. Přeložil Jiří Přibáň. Praha : OIKOYMENH, 1998,
- Hart, H.L.A. Právo, sloboda a morálka. Přeložil Alexander Brösl. Bratislava : Kalligram, 2003.
- Kelsen, H. Všeobecná teorie norem. Přeložil Milan Kubín. Brno : Masarykova univerzita, 2000.
- Weyr, F. Základy filosofie právní. Brno : A. Píša, 1920.
- Kelsen, H. Ryzí nauka právní. Praha : Orbis, 1933.